

A LA RECERCA DEL TEMPS PERDUT

Marcel Proust

SODOMA i
GOMORRA
II

*Traducció de
Josep Maria Pinto*

El cercle *de VIENA*

L'Albertine i jo estàvem davant de l'estació Balbec del trenet local. Com que feia mal temps, havíem fet que ens hi portés l'òmnibus de l'hotel. No gaire lluny hi havia el senyor Nissim Bernard, que duia un ull de vellut. Des de feia poc enganyava el noiet dels cors d'*Athalie* amb el mosso d'una granja força pròspera d'allà a prop, *Els Cirerers*. Aquell mosso vermell, de trets abruptes, semblava ben bé que tingués un tomàquet en comptes de cap. Un tomàquet exactament similar servia de cap al seu germà bessó. Per a l'observador desinteressat, el que hi ha de bonic, en aquestes semblances perfectes entre dos bessons, és el fet que la naturalesa, com si s'hagués industrialitzat momentàniament, sembla que ofereixi productes iguals. Malauradament, el punt de vista del senyor Nissim Bernard era un altre, i aquella semblança només era exterior. El tomàquet n. 2 es delia amb frenesí per fer exclusivament les delícies de les dames, mentre que el tomàquet n. 1 no detestava condescendir als gustos d'alguns senyors. Ara, cada vegada que, sacsejat per un reflex, pel record dels bons moments passats amb el tomàquet n. 1, el senyor Bernard es presentava als *Cirerers*, miop (i això que no calia la miopia per confondre'ls), el vell jueu, interpretant Amfitrió sense saber-ho, s'adreçava al germà bessó i li deia: «Vols que concertem una cita per a aquest vespre?» Immediatament rebia una sòlida «allisada». Fins i tot es va renovar en el decurs del mateix àpat, en què continuava amb l'altre les converses que havia començat amb el primer. A la llarga, per associació d'idees, es va fastiguejar tant dels tomàquets, fins i tot dels comestibles, que cada vegada que sentia que un viatger en demanava al seu costat, al Gran Hotel, li xi-

xiuejava: «Dispensi, senyor, que m'adreci a vostè sense conèixer-lo. Però he sentit que demanava tomàquets. Avui estan podrits. Li ho dic pel seu interès, perquè a mi m'és ben bé igual, jo no en prenc mai.» L'estranger agraià amb efusió aquell veí filantròpic i desinteressat, tornava a cridar el cambrer, feia veure que canviava d'opinió: «Sap què?, no em porti tomàquets.» L' Aimé, que coneixia l'escena, se'n reia tot sol i pensava: «Quin vell murri, aquest senyor Bernard, ha tornat a trobar la manera de fer canviar la comanda.» El senyor Bernard, que esperava el tramvia amb retard, no tenia interès a saludar-nos a l'Albertine i a mi, a causa del seu ull de vellut. A nosaltres encara ens interessava menys parlar-hi. I hauria estat quasi inevitable si, en aquell moment, una bicicleta no s'hagués precipitat a tota velocitat cap a nosaltres; en va saltar l'ascensorista, panteixant. La senyora Verdurin havia telefonat una mica després que marxéssim perquè jo hi anés a sopar l'endemà passat; aviat veurem per què. Després d'haver-me donat els detalls de la trucada, l'ascensorista se'n va anar i, com aquells «empleats» demòcrates que fingeixen independència davant dels burgesos, i entre ells restableixen el principi d'autoritat, volent dir que el porter i l'aparcador podrien no estar contents si arribava tard, va afegir: «Toco el dos a causa dels meus caps.»

Les amigues de l'Albertine se n'havien anat uns quants dies. Jo la volia distreure. Suposant que hagués estat feliç passant les tardes només amb mi, a Balbec, sabia que la felicitat mai no es deixa posseir completament, i que l'Albertine, encara a l'edat (que alguns no superen) en què hom no ha descobert que aquesta imperfecció es deu a aquell que experimenta la felicitat, no a qui la dóna, hauria pogut sentir-se temptada d'atribuir-me la causa de la seva decepció. M'estimava més que la imputés a les circumstàncies que, combinades per mi, no ens haurien deixat l'oportu-

nitat de quedar-nos tots dos sols, impedint que es quedés al casino o a l'escullera sense mi. Així que aquell dia li havia demanat que m'acompanyés a Doncières, on jo anava a veure en Saint-Loup. Amb aquella mateixa finalitat de distreure-la li havia aconsellat la pintura, que ella havia après en altres temps. Si treballava no es demanaria si era feliç o infeliç. També me l'hauria endut de bon grat a sopar de tant en tant a casa dels Verdurin i a casa dels Cambremer que, certament, tant els uns com els altres, haurien rebut encantats una amiga que jo els presentés, però primer havia d'estar segur que la senyora Putbus encara no era a La Raspelière. No hi havia gaire més manera de saber-ho que si hi anava, i com que sabia per avançat que l'endemà passat l'Albertine havia d'anar per força pels voltants amb la seva tia, havia aprofitat per enviar un missatge a la senyora Verdurin per demanar-li si em podria rebre dimecres. Si la senyora Putbus hi era, ja m'arranjaria per veure la seva cambrera, assegurar-me si hi havia cap risc que vingués a Balbec i, en aquest cas, saber quan, per endur-me l'Albertine ben lluny aquell dia. El trenet local feia una giragonsa que no existia quan jo l'havia agafat amb la meua àvia, i ara passava per Doncières-la-Goupil, gran estació d'on sortien trens importants i sobretot l'express amb el qual jo havia vingut a veure en Saint-Loup des de París i hi havia tornat. I a causa del mal temps, l'òmnibus del Gran Hotel ens va portar, a l'Albertine i a mi, a l'estació del petit tramvia, Balbec-Plage.